

Posudek na bakalářskou práci

Název: Vliv sukcesivního bilingvismu a akulturačních procesů na pojetí osobnosti migranta

Autor: Maria Tyulkina

Katedra psychologie, Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2013, 77 str.

Maria Tyulkina se ve své bakalářské práci věnovala otázce bilingvismu a bikulturalismu. Zajímali ji důsledky změny jazykového a kulturního prostředí v období adolescence v kontextu jazykové a kulturní kompetence a identity jedince. Jako metodologii pro získání a vyhodnocení dat si zvolila kvalitativní přístup. Informátory se stali rusky mluvící, kteří přišli do ČR v na přelomu milénia jako mladiství, a tedy jejich část adolescence probíhala v pro ně novém českém prostředí.

Práce je standardně členěná, vyznačuje se systematičností. Vyniká jak v oblasti práce s literaturou (českou i zahraniční), tak v oblasti analýzy a interpretace dat. Jako vedoucí práce musím potvrdit, že ambice vytěžit plně nashromážděná data byla největší limitou práce, data autorku nutila problém stále více promýšlet a rozšiřovat, což bylo s ohledem na žádoucí rozsah práce kontraproduktivní.

Přestože stěžejním pilířem výzkumné otázky byl sukcesivní bilingvismus, Maria Tyulkina uchopila problém v širším kontextu. V jejím pojetí je zvládnutí jazyka v přímé vazbě s akulturační procesy a utvářením identity jedinců. Tuto premisu opřela nejen o definici bilingvismu od Grosjeana, ale také při interpretaci dat jí zajímaly nejen názory informátorů na jejich proces učení jazyka, ale také na jejich zhodnocení akulturačních strategií. Ve své podstatě ve svých výpovědích informátoři prezentovali svoji pozici v rámci české společnosti, tedy svou identitu. V tomto smyslu je zajímavé, že stupeň zvládnutí jazyka u všech informátorů je v podstatě stejný, pak dokonce drobné rozdíly ve fonetice nehrají roli v tom, jaké je identita informátorů. Rozdíly se váží až na úroveň užívání jazyka. V tomto směru se autorce logicky propojují Bochnerovy typy migrantů se způsoby uvažování o jazyce. Dalším velice zajímavým zjištěním autorky je nejistota mluvčích při užívání jazykového kódu. V textu se mluví o této nejistotě hlavně ve vztahu k češtině. Nicméně kladu doplňující otázku a z ní vyplývající závěr: nepociťují její informátoři tutéž nejistotu i v komunikaci s rodilým mluvčím z Ruska, neznamená to tedy jistou obecnější nejistotu bilingvistů v komunikaci? Nehovořili informátoři, že jediný sociální okruh, kde jsou si s jazykem jisti jsou ti, kteří mají druhý jazyk jako cizí (v daném případě češtinu)? (s. 43) Poslední moment, který zmíním, je otázka užívání vulgarismů. Autorka to opět vztahuje k sociokulturnímu kontextu, protože se adolescenti sprostá slova naučili aktivně užívat právě v tomto věku. Kladu otázku, zda to není dáno emoční vazbou, která skrze superego v rámci výchovy v rodině tabuizuje používat tato slova.

Maria Tyulkina pracovala samostatně, zároveň plně respektovala požadavky na ni kladené. Díky svému nadání napsala práci, kterou pokládám za poctivou, systematickou a poznatkově cennou. Protože je o jazyce, sluší se říci, že i český jazyk je na velmi dobré úrovni. Byla bych ráda, kdyby text autorka publikovala. Práci doporučuji k obhajobě.

V Praze 7. 9. 2013

PhDr. Dana Bittnerová, CSc.